

K ORGANIZACI SPOJENÍ

Spojení je hlavním prostředkem, který zabezpečuje velení vojskům v takovém rozsahu, jaký je stanoven požadavky soudobého boje. Ztráta spojení má vždy za následek ztrátu velení. Proto je včasná organizace a zabezpečování spolehlivého spojení prvořadou povinností všech velitelů a štábů.

Organizuje se na základě rozhodnutí velitele, pokynů náčelníka štábu a nařízení pro spojení nadřízeného štábu. Odpovědnost za organizaci i stav spojení má náčelník štábu. Za spojení s útvary (jednotkami) týlu a technického zabezpečení odpovídají zástupci velitele divize (pluku) pro týl a pro výzbroj. Za bezprostřední organizaci a nepřetržitost spojení na daném stupni pak odpovídá spojovací náčelník.

Hlavním úkolem spojení je požadavek zabezpečovat:

- včasné předávání signálů a zpráv při uvádění vojsk do bojové pohotovosti, pro použití raketových a jaderných zbraní, včasné předávání informací o nepříteli, především o jeho jaderných a raketových prostředcích,
- velitelům a štábům nepřetržité velení druhům vojsk,
- součinnost mezi spolupůsobícími útvary druhů vojsk,
- uvědomování vojsk o vzdušném nepříteli a varování vojsk před radioaktivním, chemickým a biologickým zamořením,
- velení týlům.

Na spojení jsou kladeny rovněž **nej důležitější požadavky**, kterými jsou: včasnost,

hodnověrnost, rychlost a utajenost. Tyto požadavky prolínají veškerou bojovou činností všech druhů vojsk a jsou důležitým komponentem zabezpečování bojové činnosti na všech velitelských stupních.

K zabezpečování nepřetržité bojové činnosti vojsk se vytvářejí na všech velitelských stupních spojovací soustavy, které jsou mezi sebou horizontálně a vertikálně propojeny. **Spojovací soustava** je organizačně technické uskupení spojovacích sil a spojovacích prostředků, které jsou použity v závislosti na plnění stanovených úkolů v souladu s přijatou organizací velení.

Bojový řád při organizaci všech druhů bojové činnosti přikládá důležitý význam právě dokonalému technickému a organizačnímu stmelení spojovacích soustav za účelem vytváření možností vícenásobného využívání jednotlivých spojů soustavy na jednotlivých velitelských stupních. Tento požadavek vychází ze soudobé charakteristiky bojové činnosti vojsk na válčících.

Spojovací soustavu vytvářejí:

- spojovací uzly míst velení jednotlivých velitelských stupňů,
- opěrná spojovací síť, budovaná radio-reléovými, troposférickými a linkovými prostředky,
- přímé spoje mezi spojovacími uzly míst velení, které jsou budovány rádiovými, radioreléovými, troposférickými a linkovými spojovacími prostředky a prostředky polního poštovního spojení,

— podle velitelského stupně i směry pro připojení míst velení na opěrnou spojovací síť,

— orgány pro řízení spojovací soustavy, — orgány a zařízení materiálně technického zabezpečení a zálohy spojovacích sil a prostředků.

Důležitým úkolem spojovacích soustav na všech velitelských stupních je předávání informací a jiných bojových dokumentů, vedení osobních hovorů velitelů a zabezpečení přenosu informací v automatizovaných systémech velení.

Spojovací uzly je organizační a technické uskupení spojovacích sil a prostředků, které se rozvíjejí na místě velení za účelem zabezpečování nepřetržitého spojení. Podle svého určení dělíme spojovací uzly na spojovací uzly míst velení, opěrné a pomocné.

Dalším ze základních požadavků Bojového řádu je vysoká mobilita všech druhů vojsk ve všech obdobích bojové činnosti. Mobilita a pružnost z hlediska zabezpečování spojení se musí nutně přizpůsobovat i spojovací soustava. Splnění tohoto požadavku dosahujeme schopností zabezpečit široký a rychlý manévry spojovacími silami a prostředky při náhlých změnách situace, pružným a včasným budováním spojovacích uzlů a vedením, využíváním spojovacích uzlů, které jsou umístěny ve vrtulnicích a letounech, mechanizaci prací, vytvářením záloh a jejich správným používáním, nepřetržitým řízením spojovací soustavy a těch stupňů, které ji vytvářejí.

Bojový řád stanoví metodu souběžné nebo postupné organizace boje, popř. kombinaci obou uvedených metod.

Způsob organizace bojové činnosti se nutně odrazí i na čase, který máme k dispozici pro vybudování dokonalé a pružné spojovací soustavy, schopné vedle úkolů zabezpečování spojení v daném okamžiku reagovat rychle na změny všeho druhu. Proto vystupuje do popředí nutnost vysokého stupně předvídatosti ze strany spojovacích orgánů a včasného předkládání návrhů na organizaci spojovací soustavy na daném stupni nadřízenému veliteli.

Podle charakteru bojové činnosti a podle velitelského stupně se organizují veškeré druhy spojení mezi místy velení v podřízenosti a součinnosti spojení mezi jednotlivými stupni dané úrovně.

I v soudobé bojové činnosti považujeme **rádiové spojení** za hlavní druh spojení bojujících vojsk. V některých případech je tento druh spojení jediný, který umožňuje velení vojskům. Proto vedle utajení spojení je i přísné dodržování provozní kázně ze strany obsluh i velitelů při ve-

dení přímých hovorů rozhodujícím požadavkem při zajišťování nepřetržitosti jednotlivých spojovacích soustav.

Jedním ze základních principů vševojskového boje je **udržování nepřetržité součinnosti**. Bojový řád stanoví, že toto spojení se zřizuje prostředky každého ze spolupůsobících štábů podle nařízení nadřízeného štábu. Je stanovena rovněž odpovědnost za tento druh spojení, a to:

— za spojení podél fronty — pravý soused,

— za spojení z týlu k frontě — štáb ve druhém sledu,

— za spojení vševojskového svazku se svazky druhů vojsk a ozbrojených sil — štáby druhů vojsk a ozbrojených sil,

— za spojení vševojskového svazku s útvarů speciálních vojsk — štáb vševojskového svazku.

Důstojníky štábu se spojovacími prostředky vysílá pravý soused k levému, svazek druhého sledu k svazku prvního sledu, od raketového vojska a dělostřelectva k motostřeleckému a tankovému vojsku, od letectva a vojska PVO k vševojskovému pozemnímu vojsku.

Toto ustanovení je závazné pro spojovací orgány všech stupňů při přípravě a zabezpečování činnosti spojovacích orgánů a spojovacích prostředků na všech velitelských stupních.

Častá změna bojové situace vyžaduje při organizaci spojovací soustavy budovat v odpovídajícím objemu všechny druhy spojení. Podmínky činnosti při působení zbraní hromadného ničení a vysokém stupni organizace prostředků radioelektronického boje ze strany nepřítele nás nutí přijímat řadu opatření k zajištění trvalé provozuschopnosti spoju spojovací soustavy na všech stupních.

Ochrana proti ZHN u spojovacího vojska organizujeme za každých podmínek bojové situace s cílem zabránit nebo maximálně oslabit ničení spojovacích sil a prostředků účinky jaderných, chemických a biologických zbraní, zabezpečit spolehlivý provoz spojovacích prostředků a udržet bojeschopnost spojovacích svazků, útvarů a jednotek.

Plnou odpovědnost za organizování a uskutečňování opatření k ochraně spojovacích sil a prostředků proti ZHN mají spojovací orgány všech stupňů.

Velký význam příkládá Bojový řád úkolům, které vyplývají z **bojového zabezpečení vojsk**. Mezi jednotlivými oblastmi tohoto zabezpečení má své výsadní postavení i maskování.

Maskování prvků spojovacích soustav se uskutečňuje:

- rozmísťováním spojovacích uzlů a stanic v místech, která jsou kryta před nepřátelským pozorováním,
- používáním předepsaných i výpomocných maskovacích prostředků,
- budováním přívodů kabelových vedení ke spojovacím uzlům a prostředkům kabely, které jsou uloženy v zemi.
- používáním nízkých antén a omezeného výkonu spojovacích prostředků,
- maskováním anténních zařízení a přísným dodržováním světelného maskování.

Široký rozvoj nepřátelských průzkumných prostředků všeho druhu ve velké míře přímo i nepřímo působí proti všem druhům spojovacích prostředků. Proto je ochrana proti nim nezbytnou součástí bojového zabezpečení spojovacích útvarů a jednotek.

Stejnou pozornost ve spojovacím vojsku věnujeme ochraně spojovacích uzlů proti požárům a světelnému záření při jaderných úderech. Zamořené prostory se buď obcházejí, nebo překonávají maximální rychlostí na směrech, které zabezpečují nejmenší stupeň zamoření osob.

Hygienicko-epidemiologická opatření jsou další důležitou oblastí, jež v daných obdobích bojové činnosti vojsk může na určitou dobu výrazně ovlivnit činnost spojovacího vojska při zabezpečování spojení. Proto je nezbytné veškeré uvedené podmínky brát v úvahu ve všech obdobích činnosti a rozvíjení spojovacích soustav na jednotlivých velitelských stupních.

Ochrana spojení proti účinkům radioelektronických prostředků nepřítele je další významnou součástí opatření, kterými zabezpečujeme nepřetržité velení vojskům v průběhu všech období bojové činnosti vojsk. Tato ochrana sestává z organizace opatření k ochraně rádiového a radioreléového či troposférického spojení proti radioelektronickému nepřátelskému průzkumu a organizace opatření proti nepřátelské radioelektronické činnosti.

Soudobé zkušenosti z lokálních válek, které vedou imperialisté v různých světadílech, svědčí o tom, že radioelektronickému boji věnují stále větší pozornost. Proto je ochrana proti radioelektronickému průzkumu ze strany nepřítele vyjádřena organizačními, technickými a provozními opatřeními na všech velitelských stupních všech druhů vojsk. Organizační opatření se předvídalí a realizují již v procesu plánování a organizování spojení.

Jejich cílem je mj. znemožnit a ztížit zjištění naší spojovací soustavy, především

systému rádiového, radioreléového a troposférického spojení, dále pak uvést nepřítele v omyl při vyhodnocování našich spojů. K tomu slouží rovněž řada klamných opatření, která se organizují především na vyšších velitelských stupních.

V úzké návaznosti na ně uskutečňujeme i technická opatření proti radioelektronickému průzkumu nepřítele. Tato se zpravidla provádějí při realizaci vlastního spojení.

Provozní opatření uskutečňují zejména výkonné orgány, tj. především obsluhy spojovacích prostředků při praktickém zabezpečování spojení.

Souhrnem těchto opatření je mj. zabezpečována nepřetržitost velení vojskům, která ve smyslu ustanovení Bojového řádu patří mezi základní požadavky zabezpečení činnosti vojsk.

Specifikou činnosti spojovacího vojska je rádiové maskování a rádiová kontrola. Rádiové maskování spočívá především v užívání způsobů a organizace spojení, zabezpečujících utajení míst velení a jejich příslušnosti, vedení maskovacího a klamného rádiového provozu, vytváření klamných uzlů, sítí a směrů, jež napodobují provoz míst velení, umístění stanic za hranicemi míst velení, vytváření rádiových clon a v dalších opatřeních k oklamání nepřítele.

Přitom v daných obdobích bojové činnosti má své nezastupitelné místo úplný zákaz vysílání rádiových, radioreléových resp. troposférických prostředků kromě těch, které zabezpečují uvědomování vojsk, spojení s průzkumem, popř. těch, které zajišťují plnění speciálních úkolů.

Úkoly rádiové kontroly spočívají též ve sledování účinnosti nepřátelského rušení a sledování zatíženosti jednotlivých kmitočtových pásem.

Především ale rádiová kontrola slouží k vlastní kontrole provozu těch radioelektronických prostředků a zařízení, jejichž porušování stanoveného provozního režimu a pravidel provozu může nejvíce narušovat utajené velení vojskům.

Požadavek utajeného velení je vedle nepřetržitosti a operativnosti jedním ze základních principů velení útvarů a jednotek v boji. V duchu ustanovení Bojového řádu pozemního vojska je nutné oblast utajeného velení chápat komplexně v plné šíři. V úzké součinnosti s využitím utajovacích možností spojovací techniky, provozní kázně obsluh spojovacích prostředků a veškerých organizačních, technických a provozních opatření je především nutné z hlediska přístupu štábů všech stupňů dbát na to, aby spojení skutečně

splňovalo požadavky utajení pro příslušné velitelské stupně. Dosavadní zkušenosti ukazují, že se v řadě případů právě v této oblasti vyskytuje porušování zásad utajení všeho druhu, počínaje prostou nekázní při vedení osobních hovorů a konče nedostatečným dodržováním všech zásad, které souvisí s utajením velení a spojení. Proto je hlavním úkolem všech, kteří používají spojovací prostředky, aby nepřetržitě a přísně dbali na dodržování zásad utajení jak u sebe, tak i u svých podřízených.

V současné době lze veškerá tato opatření shrnout pod pojem **bezpečnost spojení**. Rozumí se tím komplex organizačních a technických opatření, která jsou zaměřena na vytváření podmínek, jež zajišťují zachování státního a vojenského tajemství při používání technických spojovacích prostředků automatického utajování informací.

Tato bezpečnost spojení se zajišťuje stálou nebo dočasnou kryptologickou hodnotou odolnosti utajovacího zařízení, přesným dodržováním pravidel používání utajovacích zařízení a splněním požadavků, které jsou určeny pro jejich umístění a instalaci; zajištěním odpovídajících utajených spojů a kanálů i dokonale obranou a správně vedenou evidencí zařízení a prostředků utajení.

Zajištění bezpečnosti spojení plánujeme na základě závěrů z vyhodnocení situace, rozhodnutí přijatého k organizaci spojení, celkového zámyslu maskování činnosti vojsk a směrnic nadřízeného i vlastních, které směřují k organizaci ochrany před nepřátelským technickým průzkumem.

Význam bezpečnosti spojení se vztahuje přímo i k mírové činnosti vojsk a je významným faktorem hodnocení připravenosti štábů i útvarů a jednotek v oblasti zabezpečení utajeného spojení.

Široké použití prostředků **automatizace činností a výrobních procesů** se ve velké míře uplatňuje i v oblasti velení vojskům v průběhu bojové činnosti.

Vydáním Bojového řádu pozemního vojska ČSLA, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna letošního roku, se nově vysvětlují zásady soudobého vševojskového boje, jeho práva a vedení motostřeleckými a tankovými svazky, útvary a jednotkami.

Spojení jako nezbytná součást možnosti nepřetržitě velet vojskům při jejich činnosti v plné míře odráží veškeré nové požadavky tohoto řádu a postupnou modernizaci svých spojovacích soustav zabezpečuje velitelům a štábům přípravu, organizaci i vedení boje.

Automatizace velení vojskům se usku-
tečňuje jednak místním využíváním elek-
tronické výpočetní techniky, jednak po-
stupným rozvíjením a výstavbou systému
pro dálkové zpracovávání informací (dat),
jež je založeno na bázi mobilních a sta-
cionárních výpočetních prostředků, dále
pak vytvářením jednotlivých automatizo-
vaných podsystémů velení a řízení druhů
vojsk, zaváděním a využíváním plnoho
automatizovaného systému velení vojskům
daného druhu ozbrojených sil.

Jedním z nejdůležitějších prostředků přenosu dat je přenosová cesta, tj. spoj. Tento spoj můžeme definovat jako soubor přenosových prostředků, určených pro přenos libovolného signálu. Spoje mohou být vytvářeny linkovými, radioreléovými, rádiovými, troposférickými a kosmickými kanály.

Mezi spojovací prostředky pro přenos dat patří i ústředny, přepojovací zařízení, systémy nosné telefonie a tónové telegrafie, popř. další doplňková zařízení.

Plánování těchto prostředků i jejich používání je obsahem plánu spojení a je nedílnou součástí spojovacích soustav na různých velitelských stupních.

Vedle prostředků, které jsou především na vyšších velitelských stupních, se zvyšuje možnost stále více uplatňovat nově zaváděné výkonnější spojovací prostředky, jež jsou k dispozici v bojových vozidlech pro přímé zabezpečení spojení velitelům jak v neutajené, tak i utajené síti či směru. Vedle klasického rádiového telefonního provozu, zejména v pásmech velkých krátkých rádiových vln, má své místo rádiový telegrafní provoz. Zejména omezené působení rádiového rušení zvyšuje možnost jeho využití při spojení v různých obdobích bojové činnosti.

Proto jedině **široký rozvoj všech druhů spojení** a využití všech jejich možností bude i nadále zdrojem zabezpečení nepřetržitého a neselehávajícího spojení.